

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Hofstraat (Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2020E269
Maart 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	10

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	7
---	---

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

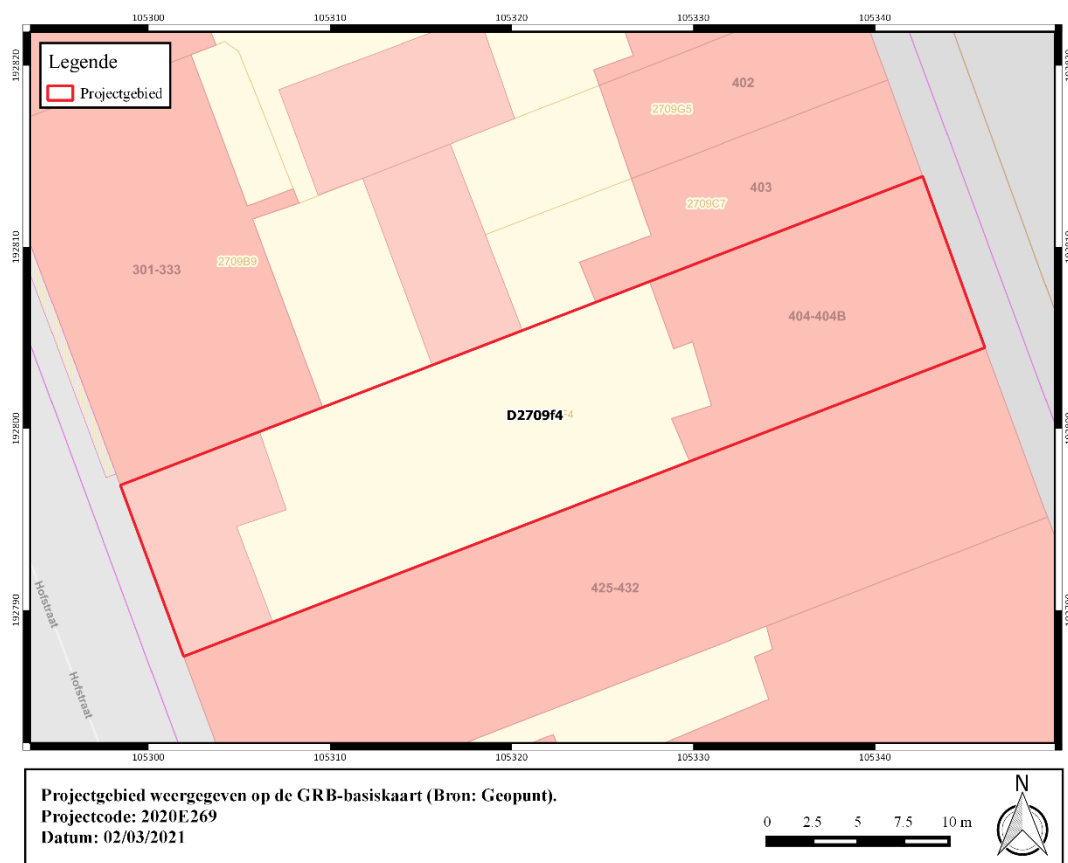

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	/
	Postcode	9000
	Adres	Franklin Rooseveltpaan 404 9000 Gent
	Toponiem	Hofstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 105293$ $Y_{\min} = 192783$ $X_{\max} = 105350$ $Y_{\max} = 192822$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, Afdeling 4, Sectie D, nr. 2709f4 Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

In het verleden werd reeds een archeologienota opgemaakt met ID 14929. Deze archeologienota wordt opgemaakt omwille van een wijziging van de geplande werken en een uitbreiding van het projectgebied. De wijzigingen hebben geen impact op het archeologisch advies.

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 2 loten tussen de Hofstraat en de Franklin Rooseveltlaan in Gent. Het plangebied is gelegen in het zuidelijk deel van de stad, de historische stadskern van Gent (Korenmarkt) situeert zich ca. 1,3 km ten noordwesten. Voorafgaand aan de geplande werken dient de bestaande bebouwing afgebroken te worden. De geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 472 m².

Het plangebied situeert zich precies ten oosten van de getuigenheuvel de Blandijnberg die een maximale hoogte bereikt van ca. 29 m TAW. Het onderzoeksterrein is gelegen ter hoogte van de vallei van de Schelde. Het lokaal hoogtemodel situeert het plangebied op een hoogte van ca. 7.3 m TAW. Het terrein kent een vlak verloop. Hoewel de landschappelijke ligging binnen de vallei van de Schelde vermoedelijk minder geschikt was voor het opslaan van kampementen gedurende de steentijd kan de vallei wel als locatie uitgekozen zijn om er specifieke activiteiten uit te oefenen zoals visvangst. De Quartair Geologische Kaart geeft een profielopbouw waarvan de top bestaat uit een fluviatiele afzetting van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal. Deze rust op een eolische afzetting van het Weichseliaan tot vroeg-Holoceen die rust op een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft geen extra info omwille van de ligging van het plangebied binnen de bebouwde stadskern.

Het ontstaan van Gent is een complex historisch-gegeven waarover de meningen tot op heden uiteenlopen. Archeologisch en historisch onderzoek pogen de puzzelstukken samen te brengen. Het plangebied is gelegen precies ten oosten van de Blandijnberg binnen het voormalige Sint-Pietersdorp. In de loop van de eeuwen zou de stad zich steeds verder uitbreiden. Sinds de tweede helft van de 13^e eeuw wilde Gent de nieuw gewonnen terrein van het omliggende gebied afsluiten en in 1254 werd een overeenkomst gesloten door de abt van Sint-Pieters en de schepenen om de versterkingen op het grondgebied van Sint-Pieterdorp op te richten. Op dit moment komt het plangebied binnen het Gentse stadsweefsel te liggen. Archeologische gegevens in de omgeving van het plangebied wijzen op intensieve bewoning gedurende de volle en late middeleeuwen, wat volledig strookt met de historisch gekende stadsontwikkeling van Gent. Op verscheidene plaatsen zijn tevens sporen aangetroffen uit de Romeinse periode. Vermoedelijk was er reeds in de Romeinse periode bewoning ter hoogte van de Blandijnberg. Noemenswaardig is tevens het aantreffen van een ruim aantal mesolithische artefacten ca. 400 meter ten westen van het plangebied. De Sint-Pietersabdij zelf gaat vermoedelijk terug tot de 7^e eeuw.

Het plangebied is dus gelegen op amper 200 meter ten oosten van de Sint-Pietersbasiliek, in het zogenaamde voormalige Sint-Pietersdorp. Dit dorp lag ten zuiden van de middeleeuwse portus Ganda en ontwikkelde zich op en rondom de Blandijnberg. Reeds op de oudste cartografische weergave is te zien dat het plangebied zich situeert ter hoogte van de zogenaamde Muinkmeersen. Rondom de kronkelende Schelde bevond zich een vlak en moerassig weidegebied dat eigendom was van de Sint-Pietersabdij. In de middeleeuwen ontstond de Muinkschelde of Opperschelde, een recht gekanaliseerd stuk van de Schelde naar de Ketelvest. Het gebied bleef zeer lang een open meersgebied in de stad. De meersen bleven eigendom van de Sint-Pietersbdij tot het eind van het Ancien Régime. De smalle kanaaltjes weergegeven op de Ferrariskaart wijzen op de inrichting van het terrein als bleekweide. De Muinkmeersen werden in drogere seizoenen gebruikt om linnen te laten bleken. Alles bleef gedurende eeuwen

vrij onaangeroerd. Ook na de Franse Revolutie bleven de meersen in gebruik als bleekweiden voor de uit de grond schietende textielindustrie. In 1837 werd station Gent-Zuid opgericht in het vroegere weidegebied van de Muinkmeersen. Ook de overige stukken open land werden geleidelijk aan verkaveld en bebouwd en ook de Oude Schelde zou nu gedempt worden.

Op de Vandermaelenkaart (1846-1854) is het plangebied nog niet bebouwd. De Hofstraat is reeds waarneembaar als een weg die de oostzijde van dierentuin aftekent. De Gentse *diergaerde* of den *Biestenhof* werd ontworpen als een weelderige lusttuin. De dierentuin ging failliet in 1904.. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) is de huidige toestand waar te nemen. De westzijde van het plangebied is bebouwd, het overig deel is in gebruik als tuinzone. De huidige bebouwing aan de Hofstraat dateert uit de 2^e helft 19^e eeuw, begin 20^e eeuw. De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de projectgrenzen. Reeds op de oudste luchtopname is de huidige toestand waar te nemen.

Concreet is er binnen het plangebied dus voornamelijk een verwachting naar het aantreffen van sporen die in verband kunnen gebracht worden met de bleekweide. Het terrein was allicht te moerassig voor bewoning in de Romeinse periode en vroege middeleeuwen. Bij een onderzoek uitgevoerd door BAAC Vlaanderen aan de Burgstraat-Perkamentstraat zijn enkele greppels aangesneden die door hun specifieke eigenschappen als bleekweidegrachten zijn gedefinieerd. Laken is een zeer fijn geweven wollen stof die glanzend en waterdicht gemaakt wordt door een proces van vollen, klaarden en scheren dat meerdere keren wordt herhaald. Het laken wordt opgespannen op zogenaamde lakenramen, verticale houten palen waaraan het laken opgespannen werd om het weer uit te rekken nadat het door het vollen gekrompen was. De verwachte archeologische sporen binnen het plangebied betreffen dus paalgaten die verband houden met ramen en kanaaltjes waarin het laken werd ondergedompeld.

Rekening houdende met de eerder beperkte oppervlakte, vermoede mate van verstoring en dit in combinatie met het verwachtingspatroon, wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

1.3 Gemotiveerd advies

Ter hoogte van het projectgebied Hofstraat Gent worden geen verdere onderzoeksdaden geadviseerd. De voornaamste reden om af te zien van verder onderzoek is de beperkte oppervlakte van de bodemingrepen, de vermoede mate van verstoring en dit in combinatie met het verwachtingspatroon. Het projectgebied was vermoedelijk te nat voor bewoning gedurende de Metaaltijden, Romeinse periode en vroege middeleeuwen. Het vochtige meersgebied waarbinnen het plangebied zich situeerde wordt de Muinkmeersen genoemd. Reeds op de oudste cartografische weergave (de Deventerkaart) is de uitgestrektheid van dit meersgebied waar te nemen. In de middeleeuwen werden de terreinen vermoedelijk ingericht om laken te drogen en als bleekweide. Pas vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw-eerste helft 20^e eeuw werd het plangebied bebouwd. Er is binnen de projectgrenzen aldus voornamelijk een verwachting naar sporen die in verband kunnen gebracht worden met een bleekweide. Het is zeer onwaarschijnlijk dat oudere resten van stadsontwikkeling aanwezig zijn. Op basis van reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek op een vergelijkbare locatie bestaat de archeologische neerslag van een bleekweide uit paalgaten die in verband kunnen gebracht worden met ramen waaraan het laken werd opgehangen om te drogen, en smalle kanaaltjes, waarin het laken werd ondergedompeld. Rekening houdende met de beperkte oppervlakte van het plangebied kan bij verder onderzoek niet meer verwacht worden van een ad hoc waarneming van deze structuren. De oppervlakte van het plangebied is te beperkt om deze structuren in een passend ruimtelijk kader te kunnen onderzoeken. Tevens dient rekening gehouden te worden met het feit dat de huidige bebouwing en verharding mogelijk reeds een impact zal gehad hebben op het bodemarchief.

Op basis van de lage archeologische verwachting, de te beperkte oppervlakte om de te verwachten sporen in een duidelijk ruimtelijk kader te bestuderen én de vermoede mate van verstoring, wordt een verderschrijdend onderzoekstraject niet nuttig geacht.